Praksa Evropskog suda za ljudska prava od 3. i 5. novembra 2026. godine[1]

Háttér Társaság i Amnesty International Magyarország protiv Mađarske (br. 43901/22), 3.11.2026.

Povreda člana 10. Ek

Podnosioci predstavke, Háttér Társaság i Amnesty International Mađarska, dvije su organizacije sa sjedištem u Budimpešti.

Predmet se odnosi na odluku Nacionalne izborne komisije kojom su podnosiocima predstavke izrečene novčane kazne jer su pozivale birače da na državnom referendumu predaju nevažeće glasačke listiće. Referendum je održan 2022. godine, istovremeno s općim izborima, a sadržavao je pitanja vezana za djecu, seksualnu orijentaciju i promjenu spola.

Podnosioci predstavke organizovali su kampanju kojom su poticale ljude da na referendumu predaju nevažeće glasove, smatrajući da referendum promoviše homofobne i transfobne politike.

Referendum je proglašen nevažećim jer većina svih registrovanih birača nije predala važeći glas.

Pozivajući se na član 10. (sloboda izražavanja) Evropske konvencije, podnosioci predstavke prigovaraju na odluke kojima su kažnjene njihove aktivnosti u okviru kampanje.

Evropski sud nije uvjeren da je mađarski zakon primjenjen u ovom predmetu, na osnovu kojeg je ograničena sloboda podnosilaca predstave da prenose informacije i ideje, bio formulisan s dovoljno preciznosti, u smislu stava 2. člana 10. Konvencije, kako bi se isključila svaka proizvoljnost i omogućilo podnosioocima predstavke da u skladu s tim usklade svoje ponašanje. Iz toga proizlazi da miješanje u slobodu izražavanja podnosilaca predstavke nije bilo „propisano zakonom" u smislu člana 10. Konvencije. Dakle, došlo je do povrede člana 10. Konvencije.

B.G. protiv Sjeverne Makedonije (br. 7870/25), 3.11.2026.

Povreda člana 6. st. 1. i 3. d) Ek

Podnosilac predstavke, g. B.G., državljanin je Republike Sjeverne Makedonije, rođen 1948. godine. Živi u Bitolju (Sjeverna Makedonija). Podnosilac predstavke je 2023. godine osuđen zbog seksualnog zlostavljanja prijateljice svoje unuke.

Djevojčica je u to vrijeme imala deset godina. Njen iskaz bio je presudan za donošenje osuđujuće presude. Predmet se odnosi na njegove navode da je krivični postupak protiv njega bio nepravičan.

Pozivajući se na član 6. (pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije, podnosilac predstavke posebno prigovara da se osuđujuća presuda protiv njega prvenstveno zasnivala na neprovjerenom iskazu navodne žrtve datom tokom predkrivičnog postupka, pri čemu odbrana (on sam ili njegov advokat) nije imala mogućnost učestvovanja.

[1] Informacije su pripremljene u saradnji između Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i Odjela za sudsku dokumentaciju i edukaciju Sekretarijata Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine. Iste su informativnog karaktera i ne obavezuju Sud.

Vagajući, s jedne strane, prava podnosioca predstavke na odbranu, imajući u vidu i značajnu zatvorsku kaznu s kojom se suočio i, s druge strane, odsustvo bilo kakvih naznaka da je isključenje odbrane iz davanja iskaza E. bilo potrebno za njenu zaštitu prije suđenja, Evropski sud je zaključio da su, u okolnostima predmeta, ograničenja koja utiču na ostvarivanje prava odbrane podnosioca predstavke u vezi sa ispitivanjem E. bila nepomirljiva sa garancijama pravičnog suđenja. Shodno tome, Evropski sud je utvrdio da je došlo do povrede člana 6 stav 1. i 3. (d) Konvencije.

A.H. protiv Srbije i Sjeverne Makedonije (br. 60417/16 i 79749/16), 3.11.2026.

Povreda člana 3. (procesni aspekt) u odnosu na Srbiju, u vezi sa protjerivanjem podnosioca predstavke 12. i 24. oktobra 2016. godine

Povreda člana 3. (procesni aspekt) u odnosu na Sjevernu Makedoniju, u vezi sa protjerivanjem podnosioca predstavke 11. novembra 2016. godine

Podnosilac predstavke je g. A.H., državljanin Sudana, rođen 1988. godine. Živi u Beogradu.

U Srbiju je ilegalno ušao 2014. godine, preko Turske i Bugarske, te je podnio zahtjev za azil, navodeći da strahuje za svoj život u Sudanu. Podnosilac predstavke je 2016. podnio ustavnu žalbu protiv odluka kojima je odbijen njegov zahtjev za azil, a taj postupak je, kako se čini, još uvijek u toku. Predmet se odnosi na njegove navode da je u četiri navrata deportovan bez ikakvog pravnog postupka: iz Srbije u Sjevernu Makedoniju 12. i 24. oktobra 2016. godine, te iz Sjeverne Makedonije u Grčku 9. i 11. novembra 2016. godine.

Pozivajući se na član 3. (zabrana nehumanog ili ponižavajućeg postupanja) Konvencije, g. A.H. navodi da je odveden na granicu između Srbije i Sjeverne Makedonije, gdje mu je jednostavno naređeno da pređe granicu, te da je iz Sjeverne Makedonije protjeran u Grčku, gdje je bio izložen riziku od nehumanih uslova prihvata i daljeg lančanog protjerivanja u Tursku i/ili Sudan, gdje bi bio izložen progonu zbog svoje etničke pripadnosti.

Curea protiv Rumunije (br. 10718/19), pisani otpravak 5.10.2026.

Predstavka odbačena kao ratione materiae nedopustiva.

Podnosilac predstavke je rumunjski državljanin i novinar po zanimanju. Podnosilac predstavke je 2017. napisao i objavio članak na internetskoj stranici dnevnih novina “Evenimentul Zilei”, čiji je bio glavni urednik, pod naslovom: „Romantično suparništvo navelo tužioca A.B.-a iz Nacionalne antikorupcijske uprave da pošalje advokata u zatvor. Advokat je u zatvoru jer je njegova supruga odbila udvaranje tužioca Nacionalne antikorupcijske uprave! 'Zdreanta de Ploiești' ima brata blizanca u Constanți”.

Članak se odnosio na predmet S.C.-a, advokata koji je 2016. pravosnažno osuđen zbog trgovine uticajem. U članku je podnosilac predstavke iznio tvrdnju da je tužilac A.B. iskoristio svoje učešće u krivičnoj istrazi kako bi se osvetio S.C.-u, svom bliskom prijatelju, jer je supruga S.C.-a odbila njegovo udvaranje.

Nakon objave članka, predmetni tužilac i Nacionalna antikorupcijska uprava podnijeli su zahtjeve Visokom vijeću za pravosuđe (Conseil supérieur de la magistrature - CSM) na osnovu člana 30. stav 2. Zakona br. 317/2004, tražeći zaštitu profesionalnog ugleda tužioca.

Nekoliko dana kasnije, CSM je naložio pravosudni nadzor. U izvještaju koji je uslijedio utvrđeno je da je podnosilac predstavke prekoračio granice slobode izražavanja i prekršio profesionalnu etiku objavljivanjem lažnih optužbi koje su narušile ugled tužioca. Na osnovu tog izvještaja, CSM je usvojio zahtjev tužioca A.B. i objavio saopštenje za javnost koje je sadržavalo link ka izvještaju, a sve u cilju zaštite ugleda tužioca A.B.

U aprilu 2017. godine, podnosilac predstavke je pred Višim sudom pokrenuo upravni postupak radi osporavanja odluke CSM-a, tvrdeći da je ta odluka povrijedila njegovu slobodu izražavanja i narušila njegov profesionalni ugled. Viši sud je u martu 2018. godine odbacio njegovu predstavku uz obrazloženje da on nema aktivnu legitimaciju. Sud je zauzeo stav da samo sudije i tužioci imaju pravo osporavati odluke CSM-a donesene u postupcima koji se tiču zaštite njihovog ugleda, budući da te odluke proizvode pravne posljedice koje se tiču isključivo njih. Ipak, Sud je napomenuo da, s obzirom na to da se podnosilac predstavke žalio na povredu prava na dobar ugled, svoje zahtjeve može iznijeti pred građanskim sudovima.

Nešto kasnije, 2019. godine, tužilac A.B. pokrenuo je građansku parnicu protiv nekoliko novinara, uključujući i podnosioca predstavke, tražeći naknadu za nematerijalnu štetu koju je navodno pretrpio uslijed klevetničke medijske kampanje vođene protiv njega. Prema informacijama koje je podnosilac predstavke dostavio Sudu, 2025. godine naloženo mu je da tužiocu isplati približno 2.000 eura (EUR) na ime naknade neimovinske štete, kao i 1.000 EUR na ime troškova postupka. Također mu je naloženo da, o vlastitom trošku, osigura objavljivanje predmetne presude u jednim od glavnih novina.

U svojoj predstavci Evropskom sudu, podnosilac predstavke je, pozivajući se na član 6. (pravo na pristup sudu), naveo da ga je odbacivanje njegove žalbe na odluku CSM-a – zbog nedostatka aktivne legitimacije – lišilo prava na pristup sudu u pogledu pitanja da li je postupao profesionalno prilikom objavljivanja spornog članka.

Evropski sud je primijetio da je postupak propisan članom 30. Zakona br. 317/2004 bio jedino sredstvo na raspolaganju pravosudnim organima za utvrđivanje da li navodi koje je podnosilac predstavke iznio u svom članku ukazuju na disciplinski prekršaj ili kršenje etičkih standarda od strane tužioca A.B. Ta provjera je provedena u obliku disciplinske istrage, čiji su nalazi objavljeni u saopštenju za javnost.

CSM je utvrdio da tužilac A.B. nije prekršio nikakve disciplinske ili etičke standarde, te da su, štaviše, navodi podnosioca predstavke u predmetnom članku mogli narušiti ugled tužioca A.B. Što se tiče zaštite njegovog ugleda, građanski sudovi su, odlučujući o tužbenom zahtjevu za naknadu štete koji je A.B. naknadno podnio protiv podnosioca predstavke i drugih lica, u pravosnažnoj presudi potvrdili da je ugled tužioca zaista bio narušen.

U tim okolnostima, Sud je utvrdio da je postupak pred CSM-om specifičan isključivo za sudije i tužioce, te da je osmišljen radi očuvanja njihove nezavisnosti i nepristrasnosti, čime se osigurava povjerenje javnosti u pravosudni sistem. Ishod predmetnog postupka nije imao pravno dejstvo na treća lica, uključujući podnosioca predstavke – novinara – koji stoga nije imao aktivnu legitimaciju da taj ishod osporava.

Shodno tome, zaključak upravnih sudova da podnosilac predstavke nema aktivnu legitimaciju za osporavanje odluke CSM-a nije bio ni proizvoljan ni očigledno nerazuman. Pored toga, podnosilac predstavke je mogao ostvarivati svoja građanska prava pred nadležnim građanskim sudovima.

Prigovor podnosioca predstavke pred Sudom u suštini se odnosio na nepostojanje pravnog lijeka koji bi mu omogućio da pred upravnim sudom ospori odluku CSM-a o tome da li je tužilac A.B. prekršio profesionalne standarde, te da ishoduje njeno poništenje. Imajući to u vidu, Sud je zaključio da, iako bi se moglo tvrditi da podnosilac predstavke ima građansko pravo na zaštitu svog ugleda, upravni postupak koji je pokušao pokrenuti nije se ticao utvrđivanja tog prava.

Prema tome, ishod upravnog postupka nije bio neposredno odlučujući za njegova građanska prava. Shodno tome, član 6. stav 1. nije bio primjenjiv na predmetni postupak. Nedostatak pristupa upravnom sudu radi osporavanja odluke koja se tiče disciplinske odgovornosti druge osobe nije, sam po sebi, uticao na pravo podnosioca predstavke da o njegovim građanskim pravima odlučuje nezavisan i nepristrasan sud, ustanovljen zakonom. Predstavka je stoga nespojiva "ratione materiae" s odredbama Konvencije.